

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ
І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І. Ф. КУРАСА
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА

Документи • Матеріали • Публікації

ПОМИЛУВАННЯ НЕ ПРОСИВ...

Доля Юліана Бачинського

Львів – 2020

Надруковано за рішенням
Вченої ради Інституту українознавства
ім. І. Крип'якевича НАН України
(протокол №2 від 11.02.2020 р.)

УДК 930.2(477):9929Ю.БАЧИНСЬКИЙ”18/19”

П 55

П 55 Помилування не просив... Доля Юліана Бачинського: Документи. Матеріали. Публікації / Упоряд.: Ю. Шаповал, О. Якубець; заг. ред. Ю. Шаповал; НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2020. – 264 с.

ISBN 978-966-02-9225-3

У видання увійшли унікальні і недоступні раніше документи з архівів комуністичної спецслужби, що розкривають долю Юліана Бачинського (1870–1940). Громадський та політичний діяч, блискучий публіцист, автор знаменитої книжки «Україна irredenta» (1895), що обґрунтовувала необхідність створення Української незалежної держави, колишній дипломат УНР, він наприкінці 1933 року разом з дочкою Оленою приїздить до Харкова. Розпочавши працювати у редакції «Української Радянської Енциклопедії», Ю. Бачинський не підозрював, що доля його недовзі кардинально зміниться...

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією.

Упорядники: Юрій ШАПОВАЛ, Олександр ЯКУБЕЦЬ

Рецензенти: д.і.н. Ігор СОЛЯР
д.і.н., проф. Іван ПАТЕР
д.і.н. Оксана РУДА

© Шаповал Ю. І.,
загальна редакція, 2020
© Шаповал Ю. І., Якубець О. А.,
упорядкування, 2020
© Якубець О. А.,
макет та верстка, 2020

ISBN 978-966-02-9225-3

ЗМІСТ

Юрій Шаповал. ЖИТТЯ І СМЕРТЬ ЮЛІАНА БАЧИНСЬКОГО	10
ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ	28
№1	
Постанова про початок справи А. В. Крушельницького	29
№2	
Переправлення А. В. Крушельницького Харківським обласним управлінням НКВС УРСР до Києва	30
№3	
Постанова про обрання запобіжного заходу А. В. Крушельницькому	31
№4	
Ордер на обшук та арешт А. В. Крушельницького	32
№5	
Протокол обшуку вдома у А. В. Крушельницького.	33
№6	
Постанова про спрямування арештованого А. В. Крушельницького з Харкова до Києва	34
№7	
Протокол особистого обшуку А. В. Крушельницького	35
№8	
Квитанція на речі, вилучені у А. В. Крушельницького під час обшуку.	36
№9	
Постанова про обрання запобіжного заходу А. В. Крушельницькому	37
№10	
Постанова про пред'явлення обвинувачення А. В. Крушельницькому	38
№11	
Постанова про початок справи Ю. О. Бачинського	39
№12	
Переправлення Ю. А. Бачинського Харківським обласним управлінням НКВС УРСР до Києва	40

№13	Постанова про обрання запобіжного заходу Ю. О. Бачинському	41
№14	Рапорт про обшук та арешт Ю. О. Бачинського	42
№15	Протокол обшуку помешкання Ю. О. Бачинського.	43
№16	Постанова про спрямування арештованого Ю. О. Бачинського з Харкова до Києва	44
№17	Протокол особистого обшуку Ю. О. Бачинського	45
№18	Постанова про обрання запобіжного заходу Ю. О. Бачинському	46
№19	Постанова про пред'явлення обвинувачення Ю. О. Бачинському	47
№20	Ухвала про виокремлення та дослідження справи А. В. Крушельницького, Ю. О. Бачинського та ін.	48
№21	Протокол допиту А. В. Крушельницького	49
№22	Протокол допиту А. В. Крушельницького	53
№23	Протокол допиту А. В. Крушельницького	54
№24	Протокол допиту А. В. Крушельницького	55
№25	Протокол допиту А. В. Крушельницького	58
№26	Протокол допиту А. В. Крушельницького	60

№27	
Протокол допиту свідка І. Ю. Кулика	61
№28	
Постанова про залучення слідчих матеріалів у справі УВО до справи А. В. Крушельницького та виписки із відповідних свідчень	62
№29	
Заява А. В. Крушельницького до суду	65
№30	
Протокол допиту А. В. Крушельницького	66
№31	
Протокол допиту А. В. Крушельницького	67
№32	
Постанова про долучення до справи А. В. Крушельницького листа Д. Паліїва та сам лист.	68
№33	
Документ про залучення до справи А. В. Крушельницького свідчень Г. Д. Епіка та самі свідчення	69
№34	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	71
№35	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	73
№36	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	76
№37	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	77
№38	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	78
№39	
Протокол допиту Ю. О. Бачинського	79

№40	Протокол допиту Ю. О. Бачинського	80
№41	Акт про пред'явлення Ю. О. Бачинському речових доказів	81
№42	Постанова про залучення речових доказів до справи Ю. О. Бачинського	82
№43	Витяги із речових доказів (записників) у справі Ю. О. Бачинського	83
№44	Протокол очної ставки Ю. О. Бачинського та Р. Ф. Сказинського	86
№45	Постанова про долучення до справи Ю. О. Бачинського слідчих матеріалів у справі УВО та виписки із відповідних свідчень	87
№46	Протокол допиту Ю. О. Бачинського	96
№47	Протокол очної ставки Ю. О. Бачинського та О. А. Полоцького	97
№48	Про долучення до справи Ю. О. Бачинського листа П. М. Ковжуна до В. Л. Поліщука та витяг з нього	99
№49	Постанова про долучення до справи Ю. О. Бачинського та А. В. Крушельницького документів із справи Р. Ф. Сказинського та його свідчення	100
№50	Постанова про долучення до справи Ю. О. Бачинського та А. В. Крушельницького документів із справи А. А. Біленького-Березинського та його свідчення	106
№51	Постанова про долучення до справи Ю. О. Бачинського та А. В. Крушельницького документів із справи О. А. Полоцького та його свідчення	110

№52	Протокол про пред'явлення слідства у справі А. В. Крушельницького	112
№53	Протокол про пред'явлення слідства у справі Ю. О. Бачинського	113
№54	Обвинувальний висновок у справі А. В. Крушельницького та Ю. О. Бачинського	114
№55	Копія вироку виїзної сесії Військової колегії Верховного Суду УРСР	124
№56	Довідка про підшивання висновку Головного військового прокурора у справі А. В. Крушельницького та Ю. О. Бачинського до справи Р. Ф. Сказинського	126
№57	Постанова про знищення особистих паперів А. В. Крушельницького та Ю. О. Бачинського	127
№58	Ухвала про реабілітацію А. В. Крушельницького та Ю. О. Бачинського	128
№59	Спрямування для виконання ухвали про реабілітацію А. В. Крушельницького та Ю. О. Бачинського	129
№60	Повідомлення про неможливість встановити родичів Ю. О. Бачинського .	130
Юліан Бачинський УКРАЇНА IRREDENTA		131
	Значіння «України irredent-и» в історії розвитку української національної свідомості	132
I		144
II		147
III		149

IV	150
V	153
VI	155
VII	159
VIII	170
IX	174
X	181
XI	191
XII	206
ДОДАТОК	
Листуванє Юліяна Бачинського з Михайлом Драгомановом з приводу «України ігредент-и»	212
Вступна увага до першого виданя	212
1-ий лист М. Драгоманова	214
2-ий лист М. Драгоманова	217
Моя відповідь на 1-ий і 2-ий лист М. Драгоманова	218
3-ий лист М. Драгоманова	238
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	239
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	261

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

А

- Акімов-Егідес, Мирон Маркович**
(1903–1941), уповноважений СПВ
УДБ НКВС УРСР (1934–1938) 62
- Антонович, Дмитро Володимирович**
(1877–1945), громадський діяч
і політик, історик мистецтва
й театру, один із засновників
РУП, морський міністр, міністр
мистецтва, голова дипломатичної
місії УНР у Римі (1919) 76, 78, 80,
81, 83
- Архипенко, Євген Порфирівич**
(1884–1959), політик, вчений-
агроном, видавець, міністр
земельних справ УНР (1919–1920)
95
- Атаманюк, Василь Іванович**
(1897–1937), політик, поет,
перекладач, літературознавець,
член Легіону українських січових
стрільців 19, 87, 90, 123

Б

- Бабинський, Василь Петрович**
(1898–1938), поет, журналіст,
перекладач, член літературної
організації «Західна Україна» та
ВУСПП 58
- Бабій, Ярослав**
(?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Берліна, особу не ідентифіковано
83
- Бадан-Яворенко, Олександр Іванович**
(1894–1937), політик, журналіст,
історик, особистий секретар
В. Винниченка (1920) 19, 87, 89, 123
- Бадені, Казимир Фелікс**
(1846–1909), прем'єр-міністр
та міністр внутрішніх справ

Австро-Угорщини (1895–1897),
намісник Галичини (1888–1895)
217, 236

- Балицький, Всеволод Аполлонович**
(1892–1937), народний комісар
внутрішніх справ УРСР (1934–
1937), голова ДПУ УРСР (1933–
1934) особливо уповноважений
ОДПУ СРСР в УРСР
із хлібозаготівлі (1932–1933) 24,
120, 121
- Бандрівський, Володимир Карлович**
(1892–1949), книгознавець,
публіцист, діяч ЗУНР 20, 21, 23, 71,
73, 74, 75, 77, 78, 81, 82, 83, 90, 107,
109, 115, 117, 119, 122
- Барановський, Христофор Антонович**
(1874–1941), громадський і
кооперативний діяч, політик,
міністр фінансів УНР (1917, 1920)
83
- Барвінський, Олександр Григорович**
(1847–1926), політик та
громадський діяч, історик,
педагог, посол до парламенту
Австрії (1891–1907), державний
секретар освіти та віровизнання
ЗУНР (1918) 236
- Батнер, Олександр**
(?), секретар Військової колегії
Верховного суду СРСР у 1930-х рр.
48, 124
- Бауер, Отто**
(1882–1938), лідер
австрійської соціал-демократії
та II Інтернаціоналу, ідеолог
австромарксизму 12, 140
- Бачинська, Олена Юліанівна**
(?–?), донька Ю. О. Бачинського
14, 15, 17, 25, 26, 43
- Бачинський, Володимир Миколайович**
(1880–1927), політик і юрист 63,
83, 91

- Бачинський, Жозеф**
(?), фігурант записника
Ю. Бачинського, особу не
ідентифіковано 83
- Бачинський, Лев Васильович**
(1872–1930), громадський
діяч і політик, юрист, голова
УРП (1918–1930), посол до
австрійського парламенту (1907–
1918) 41, 159, 160
- Бачинський, Олександр Гаврилович**
(1844–1933), священник
Української греко-католицької
церкви, богослов, педагог,
видавець, перекладач, ректор
та професор Львівської духовної
семінарії (1883–1914), батько
Юліана Бачинського 12
- Безпалко, Йосип Іванович**
(1881–1950), громадський діяч
і політик, міністр праці УНР
(1919–1920) 62, 63, 78, 94
- Бей-Орловський, Федір Васильович**
(Федь Бей; 1899–1938), політик,
діяч КПЗУ, таємний співробітник
ОДПУ (1921–1932) 94
- Бессараб, Микола Петрович**
(1902–1939), уповноважений
Обліково-статистичного відділу
ДПУ УСРР у 1-й пол. 1930-х рр.
30, 40
- Біленький-Березинський,
Антон Антонович**
(1897–1938), голова правління
«Української Радянської
Енциклопедії» 17, 18, 19, 23, 24, 25,
106, 108, 119, 121, 122
- Бордон, Георгій Миколайович**
(1905–1937), оперуповноважений
Секретно-політичного відділу
ДПУ УСРР і Харківського
обласного управління УДБ НКВС
УРСР (1931–1935) 31, 34, 41, 44
- Борщак, Ілля Львович**
(1892–1959), історик,
публіцист і літературознавець,
дипломат, співзасновник та
член радянської Спілки
українських громадян у Франції
(1923–1932) 83
- Бочковський, Ольгерд-Іполит**
(1885–1939), громадський діяч,
соціолог, політолог, етнолог,
педагог, публіцист, дипломат,
секретар дипломатичної місії УНР
у Празі (1918–1923) 83
- Будзиновський, В'ячеслав Титович**
(1868–1935), політик, публіцист,
історик, один із засновників УРП
та УНДП 12
- Букшований, Микола**
(1892–1944), поет, видавець,
офіцер армії УНР (1918–1920) 19,
85, 87
- Букшований, Осип Іванович**
(1890–1937), сотник та комендант
Легіону українських січових
стрільців 87, 91, 123
- Буняк, Порфир**
(1888–1941), політик та журналіст,
діяч УСДП 83
- Буревій, Кость Степанович**
(1888–1934), драматург,
театрознавець, літературний
критик, перекладач 104, 107,
121

В

- Вакар, Григорій Васильович**
(1901–1937), поет та прозаїк, член
«Нової генерації», представник
футуризму 108
- Варський, Адольф Єжи**
(1868–1937), політик, один з
лідерів КПП 94, 95

Василько, Микола Миколайович

(1868–1924), громадський діяч і політик, дипломат *14, 63, 73, 91*

Винар, Любомир-Роман Іванович

(1932–2017), історик та бібліограф, головний редактор журналу «Український історик» (США) *11, 13, 14*

Винниченко, Володимир Кирилович

(1880–1951), політик, письменник та драматург, голова Директорії УНР (1918–1919), голова Ради Міністрів УНР (1917–1918) *12, 20, 79, 87, 89, 92, 94, 99*

Витвицький, Степан Порфирівич

(1884–1965), політик, дипломат, юрист, журналіст, державний секретар закордонних справ ЗУНР (1919), президент УНР в екзилі (1954–1965) *63, 91*

Вікул, Сергій Павлович

(1890–1937), громадський діяч і політик, журналіст, видавець *18, 19, 62, 88, 93, 94, 122*

Вітик, Семен Гнатович

(1876–1937), громадсько-політичний і профспілковий діяч на Галичині, один із засновників УСДП (1899), редактор часопису РУП «Селянин» (1903–1905) *19, 20, 63, 88, 91, 92*

Влизько, Олекса Федорович

(1908–1934), поет та прозаїк *48, 108*

Возні, Василь та Іван

(?), брати, особи не ідентифіковані *17, 51, 57, 58, 59, 60, 102, 108*

Войтюк, Я. С. (1894–1937), політик, діяч

КПЗУ *94, 95*

Вольтер

(Марі Франсуа Аруе; 1694–1778), філософ-деїст, просвітитель, поет, прозаїк, сатирик, трагік, історик, публіцист *166*

Г**Галаган, Микола Михайлович**

(1882–1946), громадський діяч, політик, дипломат, дипломатичний представник УНР в Румунії (1918) та Угорщині (1919–1920) *73*

Галан, Ярослав Олександрович

(1902–1949), письменник, публіцист, журналіст, громадський діяч, член КПЗУ *102*

Галушинський, Михайло Миколайович

(1878–1931), політик, військовий, педагог, публіцист, співзасновник УНДО, делегат до сейму Польщі (1928–1931) *95*

Ганкевич, Лев Юліанович

(1883–1962), політик, юрист, публіцист, голова УСДП (1928–1937) *63, 76, 91*

Ганкевич, Микола

(1869–1931), політик та профспілковий діяч, ідеолог австромарксизму в українській соціал-демократії, організатор робітничого руху в Галичині, засновник і перший голова УСДП (1899–1914) *12, 71, 134, 135*

Герашенко, Микола Тимофійович

(1886–?), професор Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту *95*

Гетлер

(?–?), особу не ідентифіковано *92*

Гехтер, Максим Григорович

(1885–1947), політик та громадський діяч, дипломат, публіцист, член РУП, член низки дипломатичних місій УНР (1919–1920) *141*

Гільфердинг, Рудольф
(1877–1941), політик, член СДПН,
міністр фінансів Німеччини (1923,
1928–1929) 93

Говліч, Марк Ілліч
(1902–1938), начальник
Секретно-політичного відділу
УДБ Харківського обласного
управління НКВС УРСР (1934–
1937) 31, 34, 41, 44

Голінатий, Мелітон
(1886–1941), письменник, діяч
КПЗУ 51, 102

Голіцинський, Євген Миколайович
(1878–1932), політик і
дипломат, діяч РУП, голова
дипломатичної місії УНР у
США (1918–1919), Естонії та
Латвії (1919) 14, 7

Гольдман, Пера Ісаківна
(1901–?), уповноважений
Секретно-політичного відділу
ДПУ УДБ НКВС УРСР (1932–
1938) 16, 37, 46

Голяков, Іван Терентійович
(1888–1961), голова Верховного
суду СРСР (1938–1948), член
Військової колегії Верховного суду
СРСР (1933–1938) 124

Горбачов
(?–?), член Військової колегії
Верховного суду СРСР (1950-і) 128

Горячев, Андріан Дмитрович
(1890–?), юрист, член Військової
колегії Верховного суду СРСР
(1934–1938) 48

Григор'єв (?–?), особу
не ідентифіковано 63

Гриневецький, Степан
(1877–1942), лікар, громадський
діяч, з 1907 мешкав у Чикаго,
США, засновник і голова
монархічного товариства «Січ»

(1920), видавець тижневика «Січ»
та часопису «Наш стяг» (1920–25)
84

Грінченко, Борис Дмитрович
(1863–1910), письменник, педагог,
лексикограф, літературознавець,
етнограф, історик, публіцист,
громадський діяч, політик,
співзасновник УРП 133, 138

Грушевський, Микола Дмитрович
(1905–1937), оперуповноважений
Секретно-політичного відділу
ДПУ – УДБ НКВС УРСР (1933–
1935) 16, 19, 24, 25, 29, 38, 52, 53,
54, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 69, 86,
97, 98, 100, 103, 104, 105, 106, 110,
123, 127

Грушевський, Михайло Сергійович
(1866–1934), історик, політик
і публіцист, голова Центральної
Ради УНР (1917–1918), голова
НТШ у Львові (1897–1913),
завідувач кафедри історії
Львівського університету
(1894–1914), академік ВУАН (1923)
та АН СРСР (1929) 20, 49, 63, 73,
89, 91

Гур'янов
(?–?), начальник обліково-
архівного відділу КДБ при Раді
Міністрів УРСР 130

Д

Данилович, К.
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець Берліна,
особу не ідентифіковано 83

Дерипаско, Олексій Дмитрович
(1899–1938), оперуповноважений
Обліково-статистичного відділу
ДПУ – УДБ НКВС УРСР у
1930-х рр. 48

Діаманд

(?–?), особу не ідентифіковано 93

Дідушок, Петро Федорович

(Гельмер; 1889–1937), громадський та політичний діяч, дипломат, секретар Директорії УНР (1918–1919), секретар української делегації на Паризькій мирній конференції (1919) 48, 66

Дністрянський,

Станіслав Северинович

(1870–1935), політик, юрист, вчений 63, 91

Добротвор, Д.

(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, особу не ідентифіковано 83

Добрянський, Адольф Іванович

(1817–1901), політик та громадський діяч, історик та публіцист, один з лідерів галицького та карпатурського москвофільства 217

Долинський, Семен Мойсейович

(1896–1938), начальник 2-го відділку, помічник начальника секретно-політичного відділу ДПУ – УДБ НКВС УСРР (1931–1936) 68, 69, 99, 100, 106, 110, 127

Донцов, Дмитро Іванович

(1883–1973), політик, філософ, літературний критик, публіцист, основоположник теорії інтегрального націоналізму 18, 20, 56, 57, 63, 67, 91, 92, 93, 116, 118, 122

Дорошенко, Володимир Вікторович

(1879–1963), бібліограф, історик, літературознавець, перекладач, літературний критик, громадсько-політичний діяч, член НТШ (1923) 93, 132, 141

Дорошенко, Дмитро Іванович

(1882–1952), політик, дипломат, історик, публіцист, літературознавець, бібліограф, міністр закордонних справ Української Держави (1918) 63, 91

Драгоманов, Михайло Петрович

(1841–1895), публіцист, історик, філософ, економіст, літературознавець, фольклорист, громадський діяч, основоположник українського соціалізму 12, 13, 132, 137, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 237, 238, 245

Дятлів, Петро Юрійович

(1883–1937), політик, перекладач, редактор і публіцист 92

Е

Енгельс, Фрідріх

(1820–1895), філософ, один з основоположників марксизму, друг і однодумець Карла Маркса, співавтор його праць 181, 185, 215, 245

Епік, Григорій Данилович

(1901–1937), письменник, перекладач і публіцист, представник «Розстріляного Відродження» 17, 51, 57, 58, 59, 60, 69, 70, 107, 108, 109, 110, 117, 120, 122

Є

Євн, Пилип

(?–?), львівський адвокат 84

Єндик, Ростислав

(1906–1974), громадський діяч та політик, антрополог, педагог, письменник і публіцист, журналіст, дійсний член НТШ (1933) 54, 56, 116, 122

Ж

Житецький, Павло Гнатович
(1837–1911), мовознавець,
лексикограф, педагог
і громадський діяч, дійсний член
НТШ (1903), член-кореспондент
Петербурзької АН (1898),
приятель М. Драгоманова 133

Жук, Андрій Ілліч
(1880–1968), громадський діяч
та політик, публіцист, один
з лідерів УСДРП (1900-і), один
із засновників і чільних членів
Союзу Визволення України,
Головної Української Ради та
Загальної Української Ради
(1914–1918) 63, 85, 91

З

Заєць, Михайло
(?–?), письменник, діяч КПЗУ 51

Залізник, Микола Кіндратович
(1888–1950), громадський діяч
та політик, публіцист, дипломат,
голова дипломатичної місії УНР
у Фінляндії (1919–1920) та Австрії
(1920–1921) 63, 85, 91

Замков, Абрам Ілліч
(1898–?), оперуповноважений,
помічник начальника
відділку та начальник
Секретно-політичного відділу
Харківського обласного
управління УДБ НКВС УРСР
(1933–1938) 15, 42, 43

Західний
(?–?), посол до польського сейму,
соратник Є. Петрушевича 108

Заячківський, Мирон Титович
(1897–1937), політик, один
з керівників КПЗУ 89

Зеленевський, Гнат
(1875–1949), військовий,
старший осавул гетьмана
П. Скоропадського, полковник
Української Держави (1918) 85

І

Іваніщев, І. С.
(?–?), член правління житлового
комітету ім. Липневого пленуму,
м. Харків (1930-і) 43

Індишевський, Ярослав Євгенович
(1895–1937), сотник УГА, один
з керівників УВО 90

Іннітцер, Теодор
(1875–1955), кардинал,
архієпископ Відня у 1932–1955 83

Ірчан, Мирослав
(1897–1937), поет, прозаїк,
публіцист, драматург, перекладач,
літературознавець, журналіст,
історик, видавець 58

К

Камінський, Яків Зельманович
(1891–?), заступник начальника
Харківського обласного
управління НКВС УРСР (1934–
1937) 31, 34, 41, 44

Карабут, Анатолій Юрійович
(?–?), член ОУН 48, 108, 121

Карбоненко
(?–?), агент НКВС УРСР 25

Каутський, Карл
(1854–1938), економіст, історик
і публіцист, теоретик класичного
марксизму 12, 140

Кириленко, Іван Ульянович
(1903–1938), письменник,
особистий секретар голови
ВУЦВК Г. Петровського 51

Кіллеро, Михайло Маркович

(1900–1937), завідувач відділу культури і пропаганди ленінізму ЦК КП(б)У у 1-й пол. 1930-х рр. 61

Кіров, Сергій Миронович

(1886–1934), радянський політик, перший секретар ЦК Компартії Азербайджану (1921–1926) та Ленінградського обкому ВКП(б) (1927–1934); його вбивство спровокувало чергову хвилю масових репресій в СРСР 11, 18

Ковалевський, Микола Васильович

(1841–1897), громадський діяч, член Старої громади, приятель М. Драгоманова 237

Ковалів, Левко Борисович

(1894–1937), державний і політичний діяч, заступник наркома закордонних справ УРСР (1921) 48, 110, 121

Ковжун, Павло Максимович

(1896–1939), графік, живописець, мистецтвознавець 99

Козельський, Борис Володимирович

(1902–1936), начальник Секретно-політичного відділу ДПУ – УДБ НКВС УРСР (1933–1936) 18, 22, 25, 29, 30, 37, 38, 39, 40, 46, 47, 62, 68, 82, 88, 123

Козланюк, Петро Степанович

(1904–1965), письменник, літературний критик, громадський діяч 51

Колесса, Олександр Михайлович

(1867–1945), громадський діяч і політик, літературознавець, мовознавець, депутат австрійського парламенту (1907–1918), керівник дипломатичної місії УНР в Італії (1921), дійсний член НТШ (1899) 50, 85

Коліна

(Калина?; ?-?), уповноважений Наркомату іноземних справ СРСР 61

Кониський, Олександр Якович

(1836–1900), перекладач, письменник, видавець, лексикограф, педагог, громадський діяч, перший біограф Т. Шевченка 133

Коновалець, Євген Михайлович

(1891–1938), військовий та політик, голова УВО (1920–1929) та ОУН (1929–1938) 19, 20, 21, 54, 63, 71, 74, 75, 79, 80, 82, 84, 90, 91, 97, 107, 109, 111, 114, 116, 117

Копач, Варфоломій Іванович

(Холодний, Сергій Іванович; ?-?), діяч КПЗУ 19, 87, 89, 123

Кордуба, Мирон Михайлович

(1876–1947), громадський діяч, історик, письменник і публіцист, дійсний член НТШ (1903) 63, 91, 139, 247

Корф, Микола Олександрович

(1834–1883), педагог, просвітитель та громадський діяч, барон 132

Косевич, Євген

(1876–1914), адвокат, політик та громадський діяч, один із засновників УСДП та лідерів її «молодого крила» 135, 247

Косинка, Григорій Михайлович

(Стрілець; 1899–1934), письменник-новеліст, представник «Розстріляного Відродження» 48, 108

Коссака, Григорій Йосипович

(1882–1939), військовий, полковник Легіону українських січових стрільців 18, 62

Коссака, Іван Йосипович

(1876–1927), військовий, сотник Легіону українських січових стрільців 84

- Костів, Петро**
(?–?), особу не ідентифіковано
101, 102, 116, 117
- Костомаров, Микола Іванович**
(1817–1885), історик, поет, етнограф,
громадський діяч, член-кореспондент
Петербурзької АН *133*
- Костюк, Григорій Олександрович**
(1902–2002), літературознавець,
критик, мемуарист, громадський
діяч *11*
- Коцюбинський, Юрій Михайлович**
(1896–1937), політик, військовий
та дипломат, член урядів
Радянської України (1917–1918),
на дипломатичній роботі в Австрії
(1920–1922, 1925–1927) та Польщі
(1927–1930), заступник голови
(1930–1934) та голова (1934)
Держплану УРСР *51*
- Кошут, Лайош**
(1802–1894), політик, публіцист
та правник, правитель-президент
та прем'єр-міністр Угорщини
(1848–1849) *218*
- Кравчинський, Є.**
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Берліна, особу не ідентифіковано
85
- Кретземер**
(?–?), мешканка Берліна, фігурант
записника Ю. Бачинського, особу
не ідентифіковано *84*
- Крілик-Васильків, Йосип Васильович**
(1898–1941), політик, діяч КПЗУ
19, 89, 90
- Крушельницька,**
Володимира Антонівна
(1903–1937), лікар-дерматолог,
публіцист, громадська діячка,
донька А. В. Крушельницького
16
- Крушельницька, Марія Степанівна**
(1876–1935), актриса, письменниця,
громадська діячка, дружина
А. В. Крушельницького *16*
- Крушельницький,**
Антін Владиславович
(1878–1937), письменник,
літературний критик
і літературознавець, педагог,
міністр освіти УНР (1919) *12, 16,*
17, 18, 19, 23, 25, 26, 29, 30, 31, 32,
33, 34, 35, 36, 37, 38, 48, 49, 53, 54,
55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66,
67, 68, 69, 70, 72, 79, 91, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109,
110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118,
119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129
- Крушельницький, Богдан Антонович**
(1906–1937), економіст та педагог,
син А. В. Крушельницького *16, 51,*
52, 84, 102, 105
- Крушельницький, Іван Антонович**
(1905–1934), поет, драматург,
графік, мистецтвознавець
і літературний критик, син
А. В. Крушельницького *16, 18, 23,*
35, 36, 38, 48, 52, 62, 69, 100, 101, 102,
103, 105, 106, 107, 108, 109, 119, 120,
121, 126, 128, 129
- Крушельницький, Остап Антонович**
(1913–1937), кінознавець
та журналіст, син
А. В. Крушельницького *16, 51, 102*
- Крушельницький,**
Тарас Антонович
(1908–1934), письменник,
перекладач, син
А. В. Крушельницького *16, 18, 48,*
51, 52, 102, 105, 108
- Кудрявцев**
(?–?), секретар Військової колегії
Верховного суду СРСР *125*

- Кузеля, Зенон Францискович**
(1882–1952), громадський діяч, мовознавець, бібліограф, фольклорист, історик, журналіст, етнограф, редактор, видавець 63, 79, 91
- Кузьмович, Володимир Іванович**
(1886–1943), громадський діяч, політик, педагог, співорганізатор УНДО (1925) 74
- Кулик, Іван Юліанович**
(Ізраїль Юделевич; 1897–1937), поет, прозаїк, перекладач, голова Спілки письменників України (1934–1937) 19, 51, 61
- Куліш, Микола Гурович**
(1892–1937), письменник, режисер, драматург, публіцист, редактор і педагог, реформатор української драматургії, представник «Розстріляного Відродження» 17, 57, 58, 59, 60, 69, 107, 108, 109, 110
- Куницький, С.**
(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Берліна, особу не ідентифіковано 84
- Куніч, Ганс**
(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Берліна, особу не ідентифіковано 84
- Кучабський, Василь**
(1895–1971), громадський діяч, військовий, політик, історик, публіцист, автор перших українських підручників з військової справи, дійсний член НТШ (1938) 20, 21, 71, 74, 79, 90, 117
- Кушнір, Володимир**
(1881–1933), публіцист та видавець, редактор часописів «Воля» (Відень, 1919) та «На переломі»

(Берлін, 1920), керівник Спілки українських журналістів і письменників у Відні (поч. 1920-х) 84

Л

- Ланцутський**
(?–?), політик, діяч КПЗУ 94, 95
- Лебединець, Михайло Мусійович**
(1889–1934), український прозаїк, перекладач та державний діяч, нарком юстиції УРСР (1919), голова Верховного суду УРСР (1924–1928) 48, 104, 107, 108, 110
- Лебе**
(?–?), діяч німецької соціал-демократії 93
- Левинський, Володимир Петрович**
(1880–1953), філософ та публіцист, діяч УСДП (1900–1910-і) 20, 73, 80
- Левитський, Микола Григорович**
(1883–1939), політик та громадський діяч, дипломат, юрист, дипломатичний представник УНР у Туреччині (1918) 19, 87, 89
- Левицький, Василь Іванович**
(?–1934), особу не ідентифіковано 48
- Левицький, Володимир Софронівич**
(1888–1980), політик та журналіст, директор пресової служби посольства УНР у Берліні (1919–1920) 84, 89, 102
- Левицький, Дмитро Павлович**
(1877–1944), громадський діяч, політик, юрист, голова УНДО (1925–1935) 80, 81, 82, 83, 84, 115
- Левицький, Євген Йосипович**
(1870–1925), громадський діяч, політик та дипломат, публіцист, один із засновників УНДП (1899), посол ЗУНР у Берліні та Празі (1919–1921) 12, 63, 91

Левицький, Кость Антонович
(1859–1941), один з найбільш впливових політиків Галичини межі 19–20 ст., прем'єр-міністр ЗУНР (1918) 21, 50, 63, 73, 91

Левицький, Лев
(1863–1928), громадський діяч на Галичині, юрист, делегат Української Національної Ради ЗУНР (1918) 50, 84

Лемик, Микола
(1915–1941), політик, діяч ОУН, крайовий провідник ОУН на східноукраїнських землях (1941), у жовтні 1933 вбив начальника канцелярії консульства СРСР у Львові Олексія Майлова 79

Лепкий, Богдан Сильвестрович
(1872–1941), поет, прозаїк, літературознавець, критик, перекладач, історик літератури, видавець, публіцист, громадсько-культурний діяч, художник 84

Лизанівський, Іван Миколайович
(1892–1934), військовий та громадський діяч, історик, офіцер Легіону УСС, особистий секретар І. Франка (1910–1912) 109

Липа, Іван Львович
(1865–1923), політик та громадський діяч, письменник, медик, міністр віросповідань УНР (1919) 132

Липинський, В'ячеслав Казимирович
(1882–1931), політик, історик, історіософ, соціолог, публіцист, теоретик українського консерватизму, один із організаторів УДХП, посол Української Держави у Австрії (1918) 63, 91

Лозинський, Михайло Михайлович
(1880–1937), політик, юрист, педагог, публіцист та театральний критик 19, 20, 21, 63, 74, 84, 87, 89, 90, 91, 108, 109, 123

Лостовський
(?–?), особу не ідентифіковано 20, 90

Лукашевич, Юліуш
(1892–1951), дипломат, посол Польщі у Литві (1926–1929), Австрії (1931–1932), СРСР (1934–1936) та Франції (1936–1939) 26

Луцький, Остап Михайлович
(1883–1941), політик, діяч УНДО, посол до сейму Польщі (1928–1935) 95

Львівський, Степан
(?–?), особу не ідентифіковано 64, 91

Любченко, Микола Петрович
(1896–1937), прозаїк та журналіст, голова Української організації Всесоюзного товариства культурних зв'язків із закордоном (1931–1934) 70, 109, 110, 117

М

Мазепа, Ісаак Прохорович
(1884–1952), політик, голова Уряду УНР (1919–1920) 76, 78, 89, 94

Мазуренко, Юрій Петрович
(1885–1937), політик та юрист, діяч УСДРП, голова Української організації Всесоюзного товариства культурних зв'язків із закордоном (1930–1931) 110

Майєр
(?–?), діяч німецької соціал-демократії 92

Майстренко, Іван Васильович
(1899–1984), політик лівих поглядів, публіцист, редактор,

вчений, ректор Українського технічно-господарського інституту (Мюнхен, Німеччина; 1979–1984) 15

Максимович

(?–?), особу не ідентифіковано 19, 89, 92

Макух, Іван

(1872–1946), політик, голова УРП (1930–1939), державний секретар праці й відбудови та внутрішніх справ ЗУНР (1918–1919), посол до галицького сейму (1908–1918) 51

Марголін, Арнольд Давидович

(1877–1956), адвокат, дипломат, громадський діяч і письменник, член Української партії соціалістів-федералістів, заступник міністра закордонних справ і дипломатичний представник УНР у Лондоні і Парижі (1918–1920) 84

Маритчак, Теодор

(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Відня, особу не ідентифіковано 84

Маркс, Карл

(1818–1883), філософ, соціолог, економіст, письменник, публіцист, політик, громадський діяч, основоположник діалектичного і історичного матеріалізму у філософії, теорії додаткової вартості – в економіці, теорії класової боротьби – у політиці 12, 13, 129, 138, 139, 140, 181, 185, 189, 214, 232, 233, 234, 245, 246, 251, 260

Маркус

(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Пфальцбурга, особу не ідентифіковано 86

Мартос, Борис Миколайович

(1879–1977), громадсько-політичний діяч, економіст, кооператор і педагог, голова Ради Міністрів УНР (1919) 50

Матулівна, Антоніна

(1902–1944), актриса, театральний режисер, письменниця 58

Матчак, Михайло

(1895–1958), політик і військовий, публіцист, книговидавець 23, 54, 56, 79, 102, 107, 109, 116, 117, 122

Матюшенко, Борис Павлович

(1883–1944), політик, медик, міністр здоров'я та опікування УНР (1918–1919), голова дипломатичної місії УНР у Бельгії (1919–1920) 20, 73, 76, 80, 84, 85, 115, 117

Меленевський, Маркіян Мар'янович

(1878–1930-і), політик, дипломат та публіцист 63, 84, 91

Мельников

(?–?), начальник 2-го відділення КДБ при Раді Міністрів УРСР 130

Микитей

(?–?), особистий секретар К. Левицького 21, 73

Минко, Василь Петрович

(1902–1989), поет, прозаїк і драматург 108

Мисик, Василь Олександрович

(1907–1983), поет та перекладач 48

Михайлов, Костянтин Олександрович

(1904–1985), дипломат, представник Наркомату закордонних справ СРСР у Харкові (1930-і) 26

Мицюк, Олександр Корнійович

(1883–1943), політик, економіст, юрист та соціолог, міністр внутрішніх справ УНР (1918–1919) 97

Міллер

(?–?), редактор німецькомовної газети «Дас нейе Дорф» (м. Харків, 1920–1930-і) 92

Міхновський, Микола Іванович

(1873–1924), політик, громадський діяч, адвокат, публіцист, ідеолог українського націоналізму та організатор українського війська, засновник УНП (1902), один із лідерів УДХП 137, 138, 252

Мюллер, Герман

(1876–1931), політик, член СДПН, канцлер Німеччини у 1920 та 1928–1930 93

Н**Навроцький, Осип**

(1890–1972), громадський діяч, політик та військовий, співзасновник УВО (1920) 51

Назарук, Л.

(?–?), особу не ідентифіковано 63, 91

Назарук, Осип Тадейович

(1883–1940), громадський діяч і політик, письменник, журналіст, публіцист 50

Наумович, Іван Григорович

(1826–1891), греко-католицький (з 1851) та православний (з 1885) священник, письменник та видавець, політик, один з лідерів галицького москвофільства 163

Новаловський, Михайло

(?–?), особу не ідентифіковано 108, 109

Новодворський

(?–?), особу не ідентифіковано 51

Норкус, Герман

(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Берліна, особу не ідентифіковано 84

О**Огієнко, Іван Іванович**

(1892–1972), політик, громадський і церковний діяч, мовознавець, лексикограф, історик церкви, педагог, міністр віросповідань УНР (1919–1920), предстоятель Української православної церкви Канади (1951–1972), дійсний член НТШ (1922) 95

Озерський, Юрій Іванович

(1896–1937), політик, історик та педагог, голова Держкомвидаву УРСР (1933–1934) 109

Оксамит, Михайло Гаврилович

(?–1934), педагог, директор однієї із шкіл Харкова 48

Олесницький, Євген Григорович

(1860–1917), громадський діяч, політик, юрист, публіцист, письменник, організатор кооперативного руху 63, 91, 236, 252

Олесь, Олександр

(Кандиба, Олександр Іванович; 1878–1944), поет, письменник, драматург 20, 73, 85

Онацький, Євген Дометійович

(1894–1979), політик, громадський діяч, журналіст і науковець, член Української Центральної Ради, провідний діяч ОУН 85

Островський

(?–?), політик, діяч КПЗБ 95

Охримович, Володимир Юліанович
(1870–1931), громадський діяч,
політик, журналіст, правник,
професор права та декан
правничого факультету
Українською таємною
університету у Львові (1920–1925),
член НТШ (1899) 234, 253

П

Павлик, Михайло Іванович
(1853–1915), письменник,
публіцист, громадський діяч
і політик, один із засновників
РУРП, член НТШ (1900) 212, 213,
217, 225, 234, 236, 237, 253

Паламар, Гриць
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець Відня,
особу не ідентифіковано 85

Паліїв, Дмитро Іванович
(1896–1944), політик
та військовий, один із засновників
та керівників УВО (1920) 56, 57,
67, 68, 116, 118, 122

Панейко, Василь Лукич
(1883–1956), дипломат і
журналіст, державний секретар
закордонних справ ЗУНР (1919),
редактор газети «Діло» (1912–
1918) 63, 91

Панів, Андрій Степанович
(1899–1937), поет, журналіст,
перекладач, один з лідерів
літературного об'єднання «Плуг»
108

Панч, Петро Йосипович
(1891–1978), письменник, класик
української літератури доби
соцреалізму 51

Пащук
(?–?), політик, діяч КПЗУ 94, 95

Пелехагій, Кузьма Миколайович
(1886–1952), письменник, поет,
журналіст, діяч КПЗУ 51, 102

Перфецький, Євген Юліанович
(1884–1947), історик та філософ,
один із співзасновників
Національної бібліотеки
України ім. Вернадського 21, 23,
74

Перфецький, П.
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Львова, особу не ідентифіковано
85

Перфецький, Роман
(1880–1944), громадський діяч
та політик, юрист, заступник
міністра внутрішніх справ ЗУНР
(1919–1920) 73, 74, 77, 80, 85, 107,
109, 122

Петлюра, Симон Васильович
(1879–1926), державний,
військовий та політичний
діяч, публіцист, літературний
і театральний критик, головний
отаман військ УНР (1918–1920),
голова Директорії УНР (1919–
1920) 20, 50, 62, 63, 92

Петрушевич, Антон
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Берліна, особу не ідентифіковано
85

Петрушевич, Євген Омелянович
(1863–1940), громадський діяч
та політик, президент, диктатор
та прем'єр-міністр ЗУНР (1918–
1920) 19, 20, 21, 50, 51, 63, 71, 73, 74,
75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 89, 90,
91, 92, 108, 109, 115, 117

Петрушевич, Лев Степанович
(1880–1940), громадський
діяч та політик, юрист,

- керівник канцелярії уряду
ЗУНР (1919–1923), племінник
Є. О. Петрушевича 73
- Пилипенко, Сергій Володимирович**
(1891–1934), прозаїк, байкар,
літературний критик 109
- Підгайний, Семен Олександрович**
(1907–1965), історик, археограф,
автор спогадів про українську
інтелігенцію на Соловецьких
островах 26
- Піلسудський, Юзеф**
(1867–1935), президент (1918–
1922), голова Ради Міністрів
(1926–1928, 1930) та міністр
військових справ (1926–1935)
Польщі 94, 95
- Поліщук, Валер'ян Львович**
(1897–1937), поет і прозаїк,
літературний критик, публіцист,
представник «Розстріляного
Відродження» 99, 110
- Полоз, Михайло Миколайович**
(1891–1937), політик та економіст,
голова Держплану (1923–1925)
та нарком фінансів (1925–1930)
УРСР 89
- Полоцький, Олександр Аркадійович**
(1886–?), політик та дипломат,
працівник банківської
та дипломатичної систем УРСР
(1920-і), заступник наркома
освіти (1928–1931) та наркома
легкої промисловості (1933–
1934) УРСР 22, 23, 96, 97, 98, 109,
110, 111, 117, 118, 120, 122, 123
- Полтавець-Остриця,**
Іван Васильович
(1890–1957), військовий та політик,
монархіст та ультраконсерватор,
ад'ютант П. Скоропадського,
Генеральний писар Української
Держави (1918) 63, 91
- Помейко, В.**
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Парижа, особу не ідентифіковано 85
- Попов, Микола Миколайович**
(1891–1938), політик, секретар ЦК
КП(б)У у 1933–1937 19, 61
- Порш, Микола Володимирович**
(1879–1944), громадський діяч
та політик, економіст, один з лідерів
РУП та УСДРП (1900–1910-і),
генеральний секретар праці і
військових справ УНР (1917–1918),
дипломатичний представник УНР
у Німеччині (1919–1920) 63, 89, 91,
94, 137, 141, 254
- Постишев, Павло Петрович**
(1887–1939), політик, другий
секретар ЦК КП(б)У (1933–1937),
перший секретар Харківського
(1933–1934) та Київського (1934–
1937) обкомів КП(б)У 24, 120, 121
- Пристапа, Хома Михайлович**
(1895–1935), політик
та громадський діяч, член КПЗУ,
делегат до сейму Польщі 19, 88, 94
- Проскураков, Михайло Іванович**
(1902–?), уповноважений,
помічник начальника відділку
та начальник відділку секретно-
політичного відділу ДПУ – УДБ
НКВС УРСР (1931–1939) 92, 99
- Проць, Іван**
(?–?), редактор органу Диктатури
ЗУНР «Український прапор»
(1920-і) 23, 71, 77, 85, 90, 107, 109,
115, 117, 119, 122

Р

- Радик, Евзебій**
(?–?), військовий, діяч ЗУНР 21,
71, 74, 75

Радченко, Григорій Павлович

(1890–1940), дипломат, лікар, науковець, консул СРСР у Львові (1930–1933), ректор Харківського медичного інституту (1925–1927) 63

Реннер, Карл

(1870–1950), політик, соціал-демократ і теоретик австромарксизму, президент (1945–1950) та канцлер (1918–1920, 1945) Австрії 140

Ригалін

(?–?), помічник Головного військового прокурора СРСР (1950-і) 128

Ричков, Микола Михайлович

(1897–1959), юрист, член Військової колегії Верховного суду СРСР (1931–1937), нарком (з 1946 – міністр) юстиції СРСР (1938–1948) 48

Рогуля

(?–?), політик, діяч КПЗБ 95

Роздольський, Роман Осипович

(1898–1967), політолог та історик, економіст-марксист, один з найбільш впливових представників троцькізму 85, 109, 115

Розенберг-Чорній, Людвик

(?–?), військовий, політик, діяч ОУН 64, 101, 116

Романченко

(?–?), особу не ідентифіковано 62, 130

Романчук, Юліан

(1842–1932), політик, громадський та культурно-освітній діяч, посол до австрійського парламенту (1891–1897, 1901–1918) та його віце-президент (1910–1918) 63, 91, 217, 236

Рудик, Степан

(1890–1939), політик, діяч КПЗУ 23, 102, 107, 109

Руднєв

(?–?), уповноважений СПВ УДБ НКВС УРСР 83, 85

Рудницький, Степан Львович

(1877–1937), географ і картограф, основоположник української політичної та військової географії, академік НАН України (1929) 18, 19, 62, 63, 88, 91, 122, 123

Рутман, Ян Янович

(1891–1938), член Військової колегії Верховного суду СРСР (1930-і) 124, 125

С**Савченко, Федір Якович**

(1892–1936), історик, літературознавець і публіцист, дійсний член НТШ (1927) 85

Свенціцький, Іларіон Семенович

(1876–1956), філолог, етнограф, музеєзнавець, громадсько-культурний діяч, директор Національного музею у Львові (з 1939 – Державний музей українського мистецтва; 1905–1952), дійсний член НТШ (1914) 84

Селезінка, Ярослав Миколайович

(1887–1939), політик, військовий та юрист, діяч ЗУНР 73

Семко-Казачук, Семен Михайлович

(1889–1938), економіст, ректор Київського інституту народної освіти (1926–1929) 110

Сидоренко, Григорій Микитович

(1874–1924), політичний діяч і дипломат, інженер шляхів,

- міністр пошти і телеграфу
УНР (1918), голова делегації
УНР на мирній конференції
в Парижі (1919), дипломатичний
представник УНР в Австрії
(1919–1922) 50
- Сидоров, Петро Йосипович**
(?–?), особу не ідентифіковано 48
- Сингалевич**
(?–?), особу не ідентифіковано 63, 91
- Сірий, Ю.**
(Тищенко, Ю.; ?–?), власник
українського книжкового
магазину у Празі, член УСДП 73,
76, 97, 111
- Сіяк, Іван Михайлович**
(1887–1937), політик, військовий
та адвокат, член головної управи
УСДП (1905–1919), офіцер Легіону
УСС, УГА та армії УНР 63
- Сказинська, Софія**
(?–?), діячка культури, дружина
Р. Ф. Сказинського 17
- Сказинський, Роман Федорович**
(?–1934), публіцист, літредактор
видавництва «Нацменшвидав»,
м. Харків (поч. 1930-х) 16, 17, 18,
22, 23, 48, 51, 53, 56, 57, 59, 60, 72,
78, 79, 86, 100, 101, 102, 103, 104, 105,
106, 107, 108, 109, 114, 115, 116, 117,
118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126
- Скварко, Захар** (1870–1925), правник,
громадський діяч і політик,
ідеолог УНДП 135
- Скоропадський, Павло Петрович**
(1873–1945), політик та
військовий, гетьман України
(1918) 63, 79, 91
- Скоропис-Йолтуховський,**
Олександр Філаретович
(1880–1950), громадський
діяч, політик, публіцист,
один із засновників,
ідеологів та провідних діячів
гетьманського руху 63, 79, 91,
138, 139, 141
- Скрипа, Йосип Іванович**
(1894–1929), політик, діяч УСДП
та КПЗУ 94, 95
- Скрипка-Козловська, Ганна**
(?–?), особу не ідентифіковано
48
- Скрипник, Микола Олексійович**
(1872–1933), політик (соціал-
демократ) та державний діяч,
голова Народного секретаріату
України (1918), нарком
внутрішніх справ (1921), юстиції
(1922–1927) та освіти (1927–1933)
УРСР, академік ВУАН (1929) 19, 24
- Сливенко, Петро**
(1883–1943), дипломат, консул
УНР у Гельсінкі, Фінляндія
(1918–1920) 85
- Смаль-Стоцький, Роман Степанович**
(1893–1969), політик, дипломат,
мовознавець, посол УНР
у Німеччині (1919–1921) 73
- Смаль-Стоцький, Степан Йосипович**
(1859–1938), громадський
діяч і політик, мовознавець
і педагог, посол до австрійського
парламенту (1911–1918), посол
ЗУНР у Чехії (1919), академік
ВУАН / АН УРСР (1918), дійсний
член НТШ (1899) 63, 91
- Соколов-Шейніс, Ісаак Йосифович**
(1900–?), оперуповноважений,
начальник відділку Секретно-
політичного відділу ДПУ – УДБ
НКВС УСРР (1932–1935) 19, 39,
47, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 86,
87, 88, 96
- Сосницький, Станіслав**
(?–?), дипломат, консул Польщі
у Харкові (1930-і) 26

Софія Баварська

(1805–1872), архикнягиня, матір імператора Австро-Угорщини Франца Йозефа I 162

Сохацький

(?–?), політик, діяч КПП 94, 95

Стадіон фон Вартгаузен, Франц

(1806–1853), політик, міністр внутрішніх справ Австрійської імперії (1848–1849), губернатор Галичини (1847–1848) 162, 224

Сталін, Йосип Віссаріонович

(1879–1953), політичний лідер СРСР у 1924–1953 114, 120, 121

Старосольський, Володимир

(1878–1942), громадський діяч і політик, соціолог, юрист, голова УСДП (1937–1939), в. о. міністра закордонних справ УНР (1919–1920 рр.), автор праці «Теорія нації», дійсний член НТШ (1923) 23, 54, 56, 79, 80, 93, 94, 107, 115, 117, 119, 122

Стасюк, Микола Миколайович

(?), політик, громадський та кооперативний діяч, член РУП та УПСР 141

Стещенко, Іван Матвійович

(1873–1918), політик та громадський діяч, педагог, літературознавець і письменник, перекладач, генеральний секретар (міністр) освіти УНР (1917–1918) 138

Стронський, Микола

(1888–1933), юрист та військовий, офіцер Легіону УСС та УГА (1914–1919), секретар консульства СРСР у Львові (1928–1933) 64

Струтинський, Н.

(?–?), фігурант записника Ю. Бачинського, мешканець Чикаго, особу не ідентифіковано 85

Стуканов

(?–?), член Військової колегії Верховного суду СРСР (1950-і) 128

Сушко, Роман Кирилович

(1894–1944), політик і військовий, співзасновник ОУН 109

Т**Темницький, Володимир Миколайович**

(1879–1938), громадський діяч і політик, голова УСДП у 1914–1920 рр., міністр закордонних справ УНР (1919), правник, публіцист 62, 63, 76, 93, 117

Терещенко, Іван Петрович

(?–1934), літературознавець та літературний критик, студент Київського університету 48, 120

Терещук

(?–?), член УВО 52

Теслюк, Михайло Миколайович

(Ернст; 1899–1985), політик, діяч КПЗУ 18, 62, 63, 122

Томашівський, Степан Теодорович

(1875–1930), політик, дипломат, історик і публіцист, голова дипломатичної місії ЗУНР у Великій Британії (1920), дійсний член (1899) та голова (1913–1915) НТШ 63, 80, 85, 91

Трильовський, Кирило Йосифович

(1864–1941), громадсько-політичний діяч, основоположник і один із засновників УРП, засновник «Січей», голова Бойової управи УСС, член Національної Ради ЗУНР 49, 50, 91

У**Ульріх, Василь Васильович**

(1889–1951), юрист, голова Військової колегії Верховного

суду СРСР (1926–1948), заступник
голови Верховного суду СРСР
(1935–1948) *11, 25, 48, 124, 125*
Ушинський, Костянтин Дмитрович
(1823–1871), педагог,
основоположник наукової
педагогіки у Росії *132*

Ф

Фальківський, Дмитро Никанорович
(Левчук; 1898–1934), поет,
прозаїк, перекладач, сценарист,
представник «Розстріляного
Відродження» *48, 108*

Феденко, Панас Васильович
(1893–1981), політик, історик,
публіцист, діяч УСДРП, співавтор
документального оформлення
злуки УНР та ЗУНР (1919) *76, 78,
89, 94*

Федоров, Михайло Михайлович
(1867–1945), вчений у галузі
гірничої механіки, ректор
Кам'янець-Подільського
університету (1921), академік
ВУАН / АН УРСР (1929) *95*

Фіницький, Олександр Іванович
(?–1934), особу не ідентифіковано
48

Фоліс
(?–?), особу не ідентифіковано *63,
91*

Франко, Іван Якович
(1856–1916), письменник, поет,
публіцист, перекладач, вчений,
громадський діяч і політик,
один із засновників РУРП,
доктор філософії (1893), член
НТШ (1899), класик української
літератури *12, 13, 134, 135, 136, 139,
140, 225, 232, 234, 235, 236, 237, 240,
250*

Х

Хам, Микола Андрійович
(1898–1937), політик, діяч КПЗУ,
посол до сейму Польщі (1928–
1930) *19, 20, 88, 92*

Хом'як, Д.
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Відня, особу не ідентифіковано
83

Христюк, Павло Оникійович
(1890–1941), політик, кооператор
і публіцист *62*

Ц

Цветухін, Федір Андрійович
(1904–?), уповноважений
та начальник відділку
секретно-політичного відділу
Харківського облвідділу ДПУ –
УДБ Управління НКВС УРСР по
Харківській області (1932–1937)
33

Цегельський, Лонгин Михайлович
(1875–1950), громадський діяч,
політик, дипломат, адвокат,
журналіст, видавець, міністр
внутрішніх справ ЗУНР (1919) *63,
83, 91, 135*

Цирлінський, Борис Степанович
(1916–1992), голова Військової
колегії Верховного суду СРСР
(1950-і) *128, 130*

Ч

Чаплинський, Жозеф
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Женеви, особу не ідентифіковано
83

Чернишевський, Микола Гаврилович
(1828–1889), філософ-утопіст,
публіцист та письменник,
ідеолог революційного
демократизму 12

Ш

Шаповал, Юрій Іванович
(1953), директор Центру
історичної політології Інституту
політичних і етнопонаціональних
досліджень ім. Кураса НАН
України, професор, доктор
історичних наук 2, 10, 12, 24, 26

Шах, Андрій
(?–?), особу не ідентифіковано
101, 102, 116, 117, 122

Шах, Іван Григорович
(1898–1937), видавець, діяч КПЗУ
18, 62, 64

Шах, Степан Львович
(?–?), особу не ідентифіковано 62

Шведов
(?–?), заступник головного
редактора «Української Радянської
Енциклопедії» 71

Шевченко, Роман Ілліч
(?–?), публіцист і літературний
критик, член ОУН 48, 102, 108, 121

Шемет, Сергій Михайлович
(1875–1957), громадський
та політичний діяч, журналіст,
діяч монархічного руху, один
з засновників УДХП 85

Шепарович
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Берліна, особу не ідентифіковано
85

Шептицький, Андрей
(1865–1944), єпископ Української
греко-католицької церкви;

митрополит Галицький
та архієпископ Львівський
(1901–1944) 71, 92

Шерстов, Олександр Макарович
(1904–1936), помічник начальника
2-го відділку, начальник 3-го
та 5-го відділків секретно-
політичного відділу ДПУ – УДБ
НКВС УРСР (1933–1936) 29, 37, 38,
39, 46, 47, 62, 82, 88, 123

Шилін, Андрій Степанович
(1900–?), начальник Обліково-
статистичного відділу
Харківського облвідділу ДПУ –
УДБ Харківського облуправління
НКВС (1934–1937) 30, 40

Шкурупій, Юрій Данилович
(Гео Шкурупій; 1903–1937),
письменник, представник
панфутуризму та «Розстріляного
Відродження» 108

Шраг, Микола Ілліч
(1894–1970), політик, громадський
діяч і активіст, заступник голови
Центральної Ради УНР (1917–
1918) 62

Шумський, Олександр Якович
(1890–1946), політик, нарком
освіти УРСР (1919, 1924–1927),
провідник політики українізації
89

Щ

Щербаківський, Вадим Михайлович
(1876–1957), історик, археолог,
етнограф, мистецтвознавець,
професор Українського Вільного
Університету в Празі (1922–1945)
і в Мюнхені (1945–1951) 85

Щербина, Олександр Гаврилович
(?–1934), студент Київського
університету 48, 120

Щурат, Василь Григорович
(1871–1948), педагог,
літературознавець, поет
і перекладач, дійсний член НТШ
(1914) 63, 91

Ю

Юринець, Володимир Олександрович
(1891–1937), філософ-марксист,
публіцист, поет, літературний
і мистецький критик, академік
ВУАН / АН УРСР (1929) 24, 25

Юркевич, Лев Йосипович
(1883–1919), політик, письменник,
ідеолог української соціал-
демократії 79

Я

Яворський, Матвій Іванович
(1885–1937), історик, представник
марксизму в українській
історіографії, академік ВУАН / АН
УРСР (1929) 109

Якубовський, Є.
(?–?), фігурант записника
Ю. Бачинського, мешканець
Праги, особу не ідентифіковано
85

Яремич, Фабіан
(?–?), політик, діяч КПЗБ, делегат
до польського сейму (1920–1930-і)
95

Ярий, Ріхард
(1898–1969), політик
та військовий, один з керівників
ОУН 20, 21, 74, 90

Ярошевський, Богдан
(1869–1914), політик
та громадський діяч, письменник,
діяч Української Соціалістичної
Партії 137